

SULTAN ABDÜLAZİZ HAN

Hazırlayan: Özcan F. KOÇOĞLU
Çizen: Yüksel AKMAN

CAMLICA

SULTAN ABDÜLAZİZ HAN

Doğum tarihi: 1830

Babası: Sultan İkinci Mahmud Han

Annesi: Pertevniyal Valide Sultan

Saltanatı: 1861-1876

Vefat tarihi: 1876'da şehid edildi.

Kabri: İstanbul'da Çemberlitaş-Divanyolu'nda Sultan İkinci Mahmud Han türbesi'ndedir.

Çocukları: Yusuf İzzeddin Efendi,
Mahmud Celaleddin Efendi,

Abdülmecid Efendi, Mehmet Şevket Efendi,
Mehmed Seyfeddin Efendi, Hayranıdil Kadın,
Saliha Sultan, Esmâ Sultan, Emine Sultan.

Çamlıca Basım Yayın / 169

SULTAN ABDÜLAZİZ HAN

Hazırlayan: Özcan F. KOÇOĞLU

Çizen: Yüksel AKMAN

Genel Yayın Yönetmeni: Ömer Faruk YILMAZ

Editör: Osman DOĞAN - Selman SOYDEMİR

Tashih: Muhammet YILDIZ

Grafik Tasarım: Seyit BOR

Kapak Tasarımı: Sedat YAZILITAŞ

1.Baskı: İstanbul 2015

ISBN: 978-605-9964-04-3

Baskı ve Cilt: Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 52

Güneşli - Bağcılar / İST. Tel: 0212 657 88 00 (pbx)

Sertifika No: 16384

ÇAMLICA

İnciliçavuş Sok. No: 27 Kat: 1 Sultanahmet - İST.

Tel-Faks: (0212) 512 41 01

www.camlicabasim.com - bilgi@camlicabasim.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayımlanamaz.

SULTAN ABDÜLAZİZ HAN, OTUZ İKİNCİ OSMANLI PADİŞAHI VE DOKSAN ALTINCI İSLAM HALİFESİDİR. BABASI SULTAN İKİNCİ MAHMUD HAN, ANNESİ PERTEVNYİAL VALİDE SULTAN'DIR. 7 ŞUBAT 1830'DA DOĞDU.

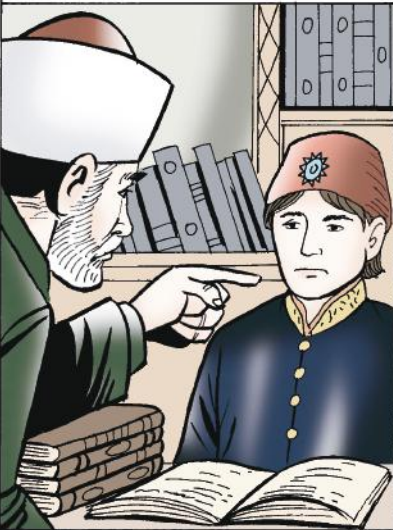
BABASI SULTAN İKİNCİ MAHMUD HAN, OĞLU ABDÜLAZİZ'E KÜÇÜK YAŞINDAN İTİBAREN DİN VE FEN İLİMLERİNİ ÖĞRETMEŞİ İÇİN, ZAMANIN ALİMLERİNDEN HASAN FEHMİ EFENDİ VAZİFELENDİRİLDİ.

KÜÇÜK YAŞTA ATA BİNMEYİ, CİRİT ATMAYI, ZAMANIN BÜTÜN SİLAHLARINI EN İYİ ŞEKİLDE KULLANMAYI EN İYİ ŞEKİLDE ÖĞRENDİ. GÜREŞ TUTMAYI DA ÇOK SEVERDİ.

ZEKİ VE ÇOK AKILLI OLAN ŞEHZADE ABDÜLAZİZ, KISA ZAMANDA ARAPÇA, FARŞÇA VE DİNİ BİLGİLERİ ÖĞRENDİ.

DÜNYA SİYASETİ İLE YAKINDAN ALAKADAR OLDU. KENDİSİNİ MEMLEKETİ İÇİN YAPACAĞI İŞLER HUSUSUNDA YETİŞTİRMEYE ÇALIŞTI.

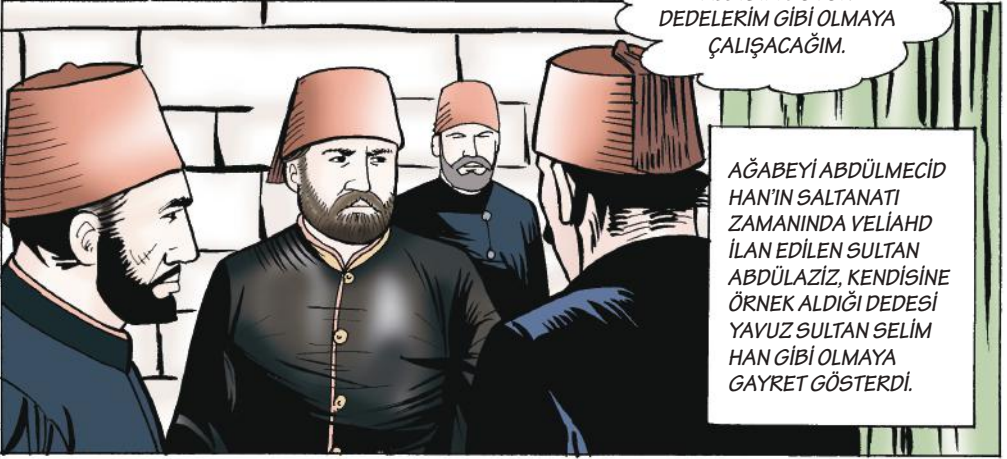
ÇOK İYİ BİR TAHSİL GÖRMÜŞ OLAN SULTAN ABDÜLAZİZ HAN'IN BİLHASSEA EDEBİYAT BİLGİSİ KUVVETLİYDİ.

MAZBUT YANI ASIRI OLMAYAN VE İSRAFTAN UZAK BİR HAYAT YAŞADI. BU HALİYLE HALKIN SEVGİSİNİ KAZANDI.

KENDİME ÖRNEK ALDIĞIM BÜYÜK DEDELERİM GİBİ OLMAYA ÇALIŞACAĞIM.

AĞABEYİ ABDÜLMECİD HAN'IN SALTANATI ZAMANINDA VELİAHD İLAN EDİLEN SULTAN ABDÜLAZİZ, KENDİSİNE ÖRNEK ALDIĞI DEDESİ YAVUZ SULTAN SELİM HAN GİBİ OLMAYA GAYRET GÖSTERDİ.

BAZI DEVLET ADAMLARININ TAKLİTÇİLİĞE VARAN AŞIRI BATI HAYRANLIĞINDAN RAHATSIZ OLANLAR;

ŞEHZADE ABDÜLAZİZ İLERİ DE DEDESİ YAVUZ GİBİ BİR PADİŞAH OLACAK!

ONUN BU HALİNE HALK SEVİNİYOR VE KENDİSİNDEN ÇOK ŞEY BEKLİYORLARDI.

SULTAN ABDÜLAZİZ HAN DEVİRİ KRONOLOJİSİ

25 Haziran 1861: Sultan Abdülazîz Han, 32. Osmanlı pâdişâhı olarak Osmanlı tahtına oturdu.

1861: Cemiyet-i İlmîyye-i Osmaniye'nin kuruluşu.

1861: Usul-i Muhakemat-ı Ticaret Nizamnamesi'nin kabulü.

1861-1866: Rusçuk - Varna demiryolu hattının yapımı.

9 Haziran 1861: Cebel-i Lübnan mutasarrıflığı'nın hususi statüsünün tesbiti ve Cebel-i Lübnan nizamnamesi.

9 Haziran 1861: David Paşa'nın Lübnan'a vâli olarak atanması

29 Nisan 1861: Fransız ve İngilizlerle Kanlıca Ticaret muahedelerinin yapılması. Bu muâhede ile dış ticarete gümrük resmi oranının % 8'e yükseltilmesi ve esnafıkta inhisar sisteminin kaldırılması.

1862: Tuna vilâyetinin kuruluşu ve Mithad Paşa'nın vâli olarak tayini.

1862: Gümrük resimlerine esas teşkil eden mal fiyatlarında %10 indirim yapıldıktan sonra gümrük resmi alınmaya başlanması.

1862: Kaimelerin piyasadan tamamıyla toplanması.

1862: Altının değerinin 100 kuruş olarak tesbiti.

1862: Roman türünde Batıdan yapılan ilk tercüme, Fenelon'dan Tercüme-i Telemak'ın Yusuf Kamil Paşa tarafından yayınlanması; Cemiyet-i Tıbbiye-i Osmaniye'nin kurulması.

20 Temmuz 1862: Mekteb-i Maarif-i Adliye'nin, "Mekteb-i Aklam-Mahrec-i Aklam" adı altında yeni bir şekilde sokulması

8 Ekim 1862: İslah-ı Sanayi Komisyonu'nun teşkil edilmesi

1862: Hersekliler isyân ettiler. Karadağlılar Herseklilere yardım ettiler. Âsiler üzerine Ömer Paşa gönderildi. Piva zaferini kazanarak isyan bastırıldı. Karadağlılarla savaş yapıldı.

Osmanlı kuvvetleri Karadağ'ın merkezine kadar ilerledi. İşkodra anlaşması ile savaşa son verildi. Karadağ artık isyâncılara yardım etmeyecekti. Aynı sene Belgrad'da da hâdiseler çıktı. Büyük devletler araya girdi ve Sırplara imtiyazlar verildi.

1863: Sultan Abdülazîz Mısır gezisine çıktı. Beşinci Murad, İkinci Abdülhamîd Han, Mehmed Reşad da yanında idi. Abdülazîz at üstünde Kâhire'yi dolaştı. Halk, halîfe-pâdişâhı çılgınca alkışladı. Mısır vâlisi pâdişâhı yaya olarak takip etti.

1863: Mithad Paşa tarafından Niş'te ilk İslahhane'nin (sonraki yıllarda Sanayi Mektebi) kuruluşu.

1863: İstanbul Eczacılık Cemiyeti'nin (Societe de Constantinople) kurulması; Protestan Robert Koleji'nin açılması.

1863: Menafî Sandığı'nın kurulması

1863: Mektuplara pul yapıştırılmaya başlanması.

1863: Ticaret-i Bahriyye Kânûnnâmesi'nin kabulü.

13 Ocak 1863: Dârü'l-Fünûn'da, halka açık serbest konferans şeklinde derslere başlanması. 18 Şubat 1863 Sultanahmed Sergisi'nin (Sergi-i Umûmî) açılışı.

1864: Mekatib-i Sıbyan-ı Müslime Komisyonu'nun kurulması; Mekteb-i Harbiye dâhilinde Erkan-ı Harp sınıfının açılması; Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye'nin (Dârü's-Şafaka) kurulması; Saint Joseph okulunun kurulması; İlk basılmış nazariyat kitabı (Haşim Bey'in Mecmû'atü'l-Makâmât'ı).

1864: İyonya adalarının (Yedi Ada Cumhuriyeti'ni oluşturan adalar) İngiltere tarafından Yunanistan'a verilmesi

1864: Romanya'ya yeni haklar verildi. Bu haklarla Romanya müstakil devlet olmaya başladı.

1864: Karadan Hindistan'ı Avrupa'ya

bağlayan telgraf hattının tamamlanması.

1864: İslah-ı Sanayi Komisyonu'nun kuruluşu.

1864: Nizamiye mahkemelerinin kuruluşu.

1864-1876: Paris'e talebe gönderilmesi.

8 Ekim 1864: Vilayet Nizamnamesi'nin kabulü.

1865: Müstakil Romen kilisesinin kurulması.

1865: İstanbul Birinci Şehir Postası'nın kuruluşu

1865: Dârü'l-Fünûn binasının inşasının tamamlanması ve Maliye Nezareti'ne tahsis edilmesi; Mekteb-i Tıbbiye'nin nazırlığına Cemaleddin Efendi'nin getirilmesi.

Eylül 1865: Mekteb-i Osmânî'nin lağvedilmesi.

1866: Tezkire türünün son örneği olan Hatimetü'l-Eş'ar'ı yazan Fatîn Efendi'nin vefâtı; Halid Ziya'nın doğumu.

28 Mayıs 1866: Sultan Abdülazîz Han, Mısır veraset usulünü değiştiren fermanı yayınlamıştı. Mısır vâlilerine Hidiv ünvanı verildi. Aynı yıl Yunanlılar Girit'te isyân çıkarttılar. Osmanlı Devleti bunun üzerine Yunan kıyılarını ablukaya aldı. Büyük Devletler araya girerek anlaşma sağlandı.

1866: Ahmed Süreyya Emin Bey'in modelini hazırladığı seri ateşli topla Osmanlıların topçulukta hamle yapması.

1866: Simkeşler Şirketi'nin kuruluşu.

1866: Dahilde sarfedilecek malların rayiç fiyatından %10 indirim yapıldıktan sonra gümrük resimlerinin tesbit edilmesi kararı.

1866-1867: Avusturya'nın Prusya karşısında mağlup olması ve Macaristan ile eşit bir birlik kurması; Avusturya-Macaristan İmparatorluğu.

1867: Sırbistan'daki son Osmanlı askeri temsiliyetinin ortadan kaldırılması, Sırp kalelerinin tahliesi.

1867: Rüşdiyelere gayrimüslim talebe alınmaya başlanması; Beyrut Amerikan Üniversitesi'nin kurulması

1867: Genç Osmanlıların Avrupa'ya kaçmaya başlamaları.

1867: Yabancılar mülk edinme hakkının verilmesi.

1867: Bahriye Nezâreti'nin Kuruluşu.

1867: Saraçlar Şirketi'nin kuruluşu.

1867: Menâfi Sandığı'nın bütün vilâyet ve sancak merkezlerine yayılması.

1867-1876: İzmir Rıhtımı'nın inşası

8 Haziran 1867: Mısır'a "hidivlik" statüsünün verilmesi.

21 Haziran 1867: Sultan Abdülazîz'in Avrupa seyahati. Belgrad tamamen elden çıktı; Sırbistan'a terkedildi. Sultan Abdülazîz Han 47 günlük Avrupa seyahatine çıktı. Fransa, İngiltere, Belçika, Prusya, Avusturya, Macaristan ve Romanya'ya uğrayarak Devlet Başkanları ile görüştü.

1868: Türk-Yunan siyâsi münâsebetleri kesildi.

1868: İstanbul Emniyet Sandığı'nın kurulması.

1868: Demirciler ve Dökümcüler şirketlerinin kuruluşu.

1868: Yunan postasının kapatılması.

1868: Feshane'nin modern bir dokuma fabrikası haline getirilmesi

1868: Dârü'l-Muallimin-i Sıbyan'ın açılması; Mekteb-i Hiref ve Sanayi'nin kurulması; Sanayi Mektebi'nin kurulması.

1 Mart 1868: Adliye Nezareti'nin kurulması.

1 Nisan 1868: Şura-yı Devlet'in teşekkülü ve Divan-ı Ahkam-ı Adliyye'nin ayrı bir temyiz organı olarak ayrılması.

1 Eylül 1868: Mekteb-i Sultânî'nin açılması.

1869: Süveyş Kanalı'nın açılması.

1869: Osmanlı ordusunun Nizamiye, Redif ve Mustahfiz diye üç bölüme ayrılması.

1869: Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye'nin ilk kitabının kabulü.

1869: Mekteb-i Harbiye dâhilinde bir Baytar sınıfının açılması.

8 Nisan 1869: İkinci Dârü'l-Fünûn binasının inşasının tamamlanması ve Dârü'l-Fünûn-ı Osmânî'nin kurulması.

26 Ağustos 1869: Turuk Nizamnamesi'nin kabulü.

2 Eylül 1869: Maarif-i Umumiyye Nizamnamesi ile ilk ve orta tadrîsatın düzenlenmesi.

Ekim 1869: Dârü'l-Fünûn-ı Osmânî'de talebe kaydına başlanması.

16 Kasım 1869: Paris konferansında Girit'le

ilgili mühim kararlar alındı. Ali Paşa'nın Girit isyanlarını teskin etmesi ve Girit'e özerk bir statü verilmesi. Aynı sene Süveyş kanalı açıldı.

1870: Müstakil Bulgar kilisesinin kurulması ve Bulgarlar'ın Rum Patrikhanesi'nin nüfûzundan çıkmaları.

1870: Fransa'nın, Almanya karşısında ağır mağlubiyet alması.

1870: Cenab Şehabeddin'in doğumu; Batılı tarzda ilk roman hikaye türünde, Ahmed Midhat'ın Sû-i Zan - Esâret - Letâif-i Rivayet adlı kitabının neşri; Mühendishane'nin Maçka Harbiye Mektebi içerisinde topçu ve istihkam sınıflarında eğitim faaliyetlerine devâm etmesi; Sıbyan mekteplerinin islahı ve iptidai adı altında yeni mekteplerin açılması; Dârülfünûn-ı Osmânî'yi teşkil eden şubeler arasında "İlm-i Hukûk" şubesinin de yer alması; Tıp tedrisatının Türkçe yapılmaya başlanması.

1870: Karadeniz'in tekrar silahlandırılması ve Rusya'nın Paris Anlaşması'nın hükümlerini tanımaması.

1870: Dârülfünunun açılması teşebbüsü

1870: Kemâleddin Bey (mimar) doğdu.

20 Şubat 1870: Dârülfünun-ı Osmânî'nin büyük bir merasimle açılması.

26 Nisan 1870: Dârü'l-Muallimat'ın açılması.

2 Temmuz 1870: Kavanin ve Nizamât Dershanesi'nin açılması.

Ekim 1870: Dârü'l-Fünûn müdürü Tahsin Efendi'nin umuma açık konferanslar (ders-i âm) tertip etmesi.

1871: Tanzimât devri sona erdi.

17 Şubat 1871: Şeyh Şâmil'in Medine'de Vefât etmesi.

7 Eylül 1871: Sadrâzam Mehmed Emin Ali Paşa 56 yaşında öl-di.

1871: Saint-Esprit okulunun kurulması.

1871: Mahmûd Nedim Paşa'nın sadareti.

1871: Dersâadet Tahvilât Borsası

Nizamnâmesi'nin neşri.

1871: Posta ve Telgraf nezâretlerinin birleştirilmesi ve İkinci Posta Nizamnamesi'nin neşri

22 Ocak 1871: İdâre-yi Umûmiyye-i Vilâyât Nizamnâmesi.

13 Eylül 1871: Şinasi'nin ölümü.

1872: Mithat Paşa sadrazam oldu.

1872: Emniyet Sandığı'nın şubelerinin açılması.

1872: Dârü'l-Maârif İdâdisi'nin kurulması; Maâdin Mektebi'nin kurulması.

1873: Meclis-i Tetkikat-ı Şer'iyye'nin kuruluşu.

1873: Şâir Mehmed Akif'in doğumu; Türkçe ilk modern tıp lügatı olan Lügat-ı Tıbbiye'nin neşredilmesi;

Sava Paşa'nın yeni bir Dârü'l-Fünûn kurmakla vazifelendirilmesi;

Dârü'l-Fünûn-ı Osmânî'nin kapanması.

Haziran 1873: Mekteb-i Sultânî'nin, Gülhâne Bahçesi'ndeki saraya bitişik binalara nakledilmesi.

28 Haziran 1873: Dârüşşafaka açıldı.

1874: Rusya'nın kıskırtmaları ve Panislavist faaliyetlerin artması.

1874: Hukuk Mektebi, Mülkiye Mühendis Mektebi ve Edebiyat Mektebi'nden oluşan Dârü'l-Fünûn-ı Sultani'nin açılması; İstanbul Dârü'l-Muallimîn'in açılması; İlk basılmış nota (Notacı Emin Efendi, 1845-1907).

1874: Kara gümrüklerinin lağvı.

1874: Islah-ı Sanayi Komisyonu faaliyetinin durdurulması.

1874-1875: Dârü'l-Fünûn-ı Sultânî'nin tedrisata başlaması; Osmanlı Devleti'nde sivil mühendislik tedrisatının başlaması.

1875: Bosna-Hersek isyanları.

1875: Askeri rüşdiye mekteplerinin açılması; Mora Yenişehir İdadisi'nin açılması.

1876: Bulgar isyanları.

1876: Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı.

30 Mayıs 1876: Sultan Abdülaziz Han, bir ihtilalle pâdişahlıktan indirildi, yerine Beşinci Murad pâdişâh yapıldı. 48 saat sonra da Abdülaziz Han, Feriye Sarayı'nda öldürüldü. Bu öldürmeye intihar süsü verildi. Abdülaziz Han Divanyolu-Çemberlitaş'ta İkinci Mahmûd Han Türbesi'ne defnedildi. Vefâtında 47 yaşındaydı.